

Teken bij katten

Alles wat je moet weten over teken

Welkom dierenvriend,

In de lente en in de zomer zoeken steeds meer katten buiten het avontuur op. Lekker struinen door het hoge gras en de struiken op zoek naar een prooi en vervolgens lekker in het park van de zon te genieten. Voor je het weet komt je kat thuis met een teek. Weet jij hoe jij een teek op de juiste manier moet verwijderen zodat de kans op het overdragen van ziekteverwekkers klein is? Weet jij dat je jouw kat kan beschermen tegen teken? In dit e-book leer je alles over teken bij katten.

Wie zijn wij?

VoorMijnDier is de webshop van meer dan 250 dierenartsenpraktijken in Nederland. Op deze webshop kun je alles vinden voor de gezondheid van jouw kat: veilige, verantwoorde producten én advies van dierenartsen en -assistenten.

Wat weet je na het lezen van dit e-book?

- Wat teken zijn
- Welke soorten er zijn
- Wat de risico's zijn van een tekenbeet
- Waar teken zich verstoppen
- Hoe je een teek verwijdert
- Hoe je jouw kat beschermt tegen een tekenbeet

Ook vind je onderaan dit e-book een lijst met fabels over teken, toegelicht door de dierenarts.

Even voorstellen

Dit e-book is gecontroleerd op juistheid door:

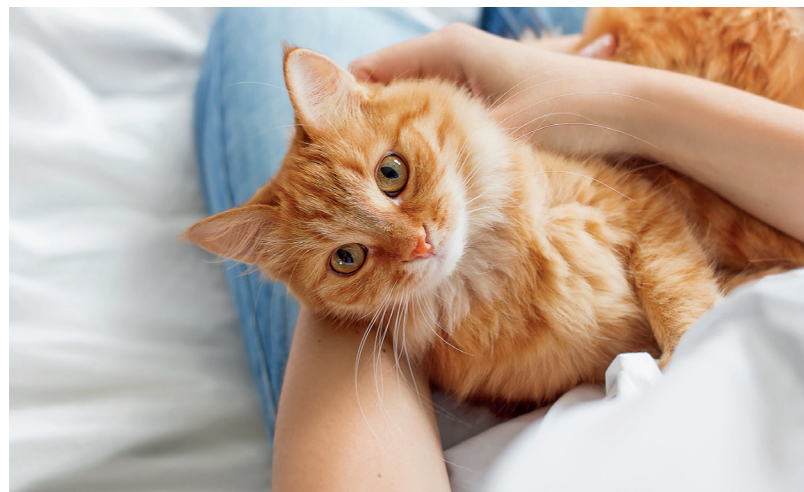
Dierenarts Hanny Dijkstra
Dijkstra Dierenkliniek

“Als dierenarts doe ik graag het beste voor mens en dier. Luisteren naar wat u als baas te zeggen heeft, samen met wat uw huisdier laat zien, bijvoorbeeld bij het onderzoek, zorgt ervoor dat ik als dierenarts u en uw maatje het beste kan helpen. Door deze manier van werken wordt aan baasjes zichtbare kwaliteit geboden, heerlijk vind ik dat. Naast de eerstelijns werkzaamheden als CKRD geregistreerd dierenarts, heb ik mij extra toegelegd op de dermatologie, fokbegeleiding, preventieve diergeneeskunde en de laparoscopische sterilisatie. Naast het werk in de kliniek zet ik mij in voor ons prachtige beroep als bestuurslid van de Groep Geneeskunde voor Gezelschapsdieren van de KNMvD en de PEGD, een stichting die zorgt voor nascholing voor dierenartsen. Met deze extra inzet naast mijn praktijk weten wij direct wat er speelt en aangeboden wordt in diergeneeskundig Nederland. Daar hebben wij, maar vooral ook u en uw huisdier geweldig baat bij.”

Inhoudsopgave

Wat zijn teken?	3
Soorten	
Cyclus van de teek	
De risico's van een tekenbeet	4
Ziekte van Lyme	
Symptomen	
Diagnose	
Behandeling	
Babesia	
Symptomen	
Diagnose	
Behandeling	
Ehrlichiose	
Symptomen	
Diagnose	
Behandeling	
Anaplasmose	
Symptomen	
Diagnose	
Behandeling	
Waar komen teken voor?	7
Hoe verwijder je een teek?	8
Hoe voorkom je een tekenbeet?	9
Spot-on	
Tekenband	
Fabels over teken	10

Wat zijn teken?

Een teek is een kleine spinachtige parasiet met acht pootjes. Een teek is ongeveer 1 tot 3 mm groot, afhankelijk van zijn levensfase. Wanneer een teek zich heeft volgezogen met bloed kan hij opzwellen tot ongeveer 1 cm doorsnede. Een teek is zwart of bruin van kleur en is vrij plat qua vorm.

Een teek heeft bloed nodig om te overleven en is daarom altijd op zoek naar een geschikt slachtoffer. Zodra een teek een dier of mens heeft gevonden, zal hij zich vasthechten aan de huid en zich volzuigen met bloed. Een tekenbeet doet over het algemeen geen pijn. Echter kunnen teken drager zijn van verschillende bacteriën die ziektes kunnen veroorzaken. Tijdens de beet kunnen zij deze bacteriën overbrengen.

Soorten

Er bestaan honderden verschillende soorten teken. Tekensoorten zijn onder te verdelen in harde en zachte teken. Een harde teek heeft een hard rugschild. De harde teek *Ixodes ricinus* komt het meeste voor in Nederland. Deze teek wordt ook wel de gewone teek, de houtteek of de schapenteek genoemd. Deze teek kan drager zijn van bijvoorbeeld de Ziekte van Lyme en/of Anaplasma.

Naast de gewone teek kennen wij in Nederland ook de *Dermacentor reticulatus*. Deze teek komt van oorsprong niet uit Nederland, maar uit het zuiden van Europa. Deze teek komt steeds vaker ook in Nederland voor en kan drager zijn van de ziekte Babesiose.

Cyclus van de teek

De meeste teken kennen vier levensfases: ei, larve, nimf en volwassen teek. Wanneer een teek uit zijn ei kruipt, wordt hij een larve genoemd. Een larve heeft zes pootjes. Nadat de larve de eerste keer vervelt, verschijnen er een extra paar poten. Vanaf dan spreken we niet meer over een larve maar een nimf. Er volgt weer een vervelling en daarna kan de teek zich voortplanten, hoewel het nog jaren kan duren voordat de teek volledig is ontwikkeld.

Een teek leeft van het bloed van mensen en gewervelde dieren. Ze zuigen zich vol met bloed en laten zich vervolgens vallen. Sommige teken blijven tijdens iedere fase (hun hele leven dus) bij één gastheer. Maar de meeste teken hebben meerdere gastheren.

Teken gaan zeer zuinig met hun energie om en ze kunnen meer dan een jaar zonder voedsel – sommigen zelfs tot vijf jaar.

Risico's van een tekenbeet

Teken kunnen dragers zijn van verschillende ziektes. Tekenziektes bij katten zijn vrij zeldzaam. De meeste katten worden ook niet ziek en krijgen alleen koorts. Ziektes die een teek bij een kat kan overbrengen: Ziekte van Lyme, Babesia, Ehrlichiose en Anaplasma. We lichten deze ziektes kort toe.

Wist je dat een teek ook meerdere ziektes tegelijk kan dragen? Daardoor is het ook mogelijk dat een kat met meerdere ziektes tegelijk geïnfecteerd raakt wanneer hij of zij door een teek gebeten is

Ziekte van Lyme

De ziekte van Lyme, of Borrelieose zoals die genoemd wordt bij katten, is een bacterie die overgedragen wordt door teken. De bacterië *Borrelia burgdorferi* wordt in Nederland voornamelijk door Ixodes-teken overgebracht. Ongeveer 20-40% van de Ixodes-teken zijn besmet met de *Borrelia*-bacterie.

Symptomen

Bij Borrelieose komen vaak geen tot vage klachten voor. Symptomen die kunnen voorkomen zijn:

- koorts
- lusteloosheid
- verlies van eetlust
- tijdelijke kreupelheid
- gezwollen lymfeklieren
- schade aan de nieren/nierfalen

Symptomen kunnen direct na besmetting optreden, maar ook pas jaren later.

Diagnose

De diagnose wordt door de dierenarts gesteld naar aanleiding van het verhaal van de eigenaar. Via bloedonderzoek is ook een mogelijkheid. Tijdens het bloedonderzoek kijkt de dierenarts dan naar antilichamen tegen Borrelieose. Doordat het even kan duren voordat een lichaam antilichamen aanmaakt, kan het bij een negatieve uitslag zinvol zijn om de bloedtest na een paar weken te herhalen. Diagnose vaststellen via bloedonderzoek is echter niet altijd even betrouwbaar en is een erg complex proces.

Behandeling

Een kat met Borrelieose wordt behandeld met een antibiotica voor 2 tot 3 weken. In de meeste gevallen verdwijnt de bacterie na deze antibiotica-kuur. Bij een late behandeling is er kans op blijvende schade in de vorm van nierschade of kreupelheid.

In een enkel geval blijft de *Borrelia*-bacterie chronisch aanwezig, de hond is dan drager. Wanneer de weerstand van de hond daalt, kan hij of zij opnieuw klachten krijgen.

Babesia

Babesia is een eencellige parasiet die door de Dermacentor-teek in de bloedbaan terecht kan komen. Daar vermenigvuldigt hij zich in de rode bloedcellen waardoor deze cellen kapot gaan. Hierdoor kan bloedarmoede, lusteloosheid en geelzucht ontstaan. Op de lange termijn is er ook kans op beschadiging van de lever en nieren.

Deze teek vind je voornamelijk in Zuid-Europa, maar overwintert inmiddels ook in Nederland. De kans dat je kat babesiose oploopt is echter in Zuid-Europa nog altijd veel groter dan in Nederland.

Symptomen

Wanneer je kat besmet is met babesiose kunnen binnen één tot drie weken de volgende symptomen optreden: lusteloos, hebben een verminderde eetlust, zijn zwak en hebben diarree. Koorts en geelzucht komen zelden voor. De symptomen zijn vaak pas zichtbaar in een vergevorderd stadium van de ziekte.

Diagnose

De diagnose voor babesiose kan worden vastgesteld door middel van het verhaal van de eigenaar (vakantie buitenland), symptomen en bloedonderzoek.

De parasiet is onder de microscoop zichtbaar in rode bloedcellen. Maar ook met een laboratoriumtest, PCR, kan de parasiet zichtbaar worden gemaakt. Vaak is een combinatie van testen noodzakelijk.

Na twee weken is er ook een afweerreactie te meten in het lichaam van de kat. Er wordt dan gemeten of er antilichamen tegen de Babesia zijn aangemaakt.

Behandeling

Babesiose is prima te behandelen. De behandeling bestaat uit twee injecties met de stof Imidocarb met een tussentijd van ongeveer 10 dagen.

Wanneer Babesiose niet wordt behandeld, kan de ziekte levensbedreigend worden.

Ehrlichiose

Ehrlichiose is een ziekte die wordt veroorzaakt door het bacterieachtig organisme Ehrlichia. Ehrlichia kan via de bruine hondenteek (*Rhipicephalus sanguineus*) in de bloedbaan terecht komen. Na infectie vermeerdert de Ehrlichia en tast het de witte bloedlichaampjes aan.

De bruine hondenteek komt in Nederland niet voor in de natuur. In de Verenigde Staten, Zuid-Europa en in andere subtropische en tropische landen komt hij wel voor. Via importhonden/-katten en honden/katten die mee zijn geweest op vakantie komt deze teek Nederland af en toe toch in.

Symptomen

Ehrlichiose kent verschillende fases:

Acute fase

Deze fase is zichtbaar na 1 tot 3 weken na de infectie. Veel voorkomende symptomen: koorts, sloomheid, rillingen, bloedingen, vochtafscheiding bij ogen en neus, weinig tot geen eetlust en bloedarmoede. De acute fase kan enkele weken duren.

Subklinische fase

De kat heeft Ehrlichiose, maar heeft geen symptomen. Alleen via een bloedonderzoek zijn afwijkingen te vinden. Deze fase kan levenslang aanhouden.

Chronische fase

Niet iedere kat maakt deze fase door. Veel voorkomende symptomen bij deze fase: vermagering, wisselende koorts, opgezette lymfklieren, bloedarmoede en ontstekingen in organen (nieren, ogen, gewrichten). In deze fase is de kat extra vatbaar voor infecties. Via een bloedonderzoek is tevens een tekort aan bloedcellen te zien. In deze fase kan een kat overlijden aan de symptomen.

Diagnose

Vanaf 7 dagen is het mogelijk om in het bloed antilichamen tegen de bacterie te vinden, maar het kan ook tot 28 dagen duren voordat deze antilichamen zichtbaar zijn. De diagnose kan dan worden gesteld door middel van een bloedonderzoek. Een andere manier is een PCR onderzoek in het laboratorium. Vaak zijn combinaties en/of herhalingen van onderzoek noodzakelijk.

Behandeling

Als Ehrlichiose op tijd ontdekt en behandeld wordt, zijn de vooruitzichten goed. Bij een te late diagnose kan Ehrlichiose een dodelijke afloop hebben.

Ehrlichiose wordt behandeld met een antibioticum. De gemiddelde behandeling hiermee is 4 weken. Bij katten die al een langere tijd besmet zijn, is het niet ongebruikelijk dat de antibioticumkuur langer duurt. Naast de antibioticumkuur kunnen ook vochttoediening, bloedtransfusie of steroïden nodig zijn.

Na 24 tot 48 uur moet er verbetering optreden. Wanneer dit niet gebeurt, dan zijn er naast Ehrlichiose waarschijnlijk nog andere ziekteverwekkers actief.

Anaplasmosose

Anaplasmosose is een ziekte die minder bekend is, maar ook door teken kan worden overgebracht. De bacterie die deze ziekte voornamelijk veroorzaakt, *Anaplasma phagocytophilum*, wordt overgedragen via de *Ixodes ricinus*-teek.

Symptomen

Katten vertonen niet altijd symptomen na infectie. Symptomen die gezien kunnen worden bij geïnfecteerde katten zijn vergelijkbaar met Ehrlichiose:

- koorts
- verminderde eetlust
- kreupelheid
- braken
- diarree
- bloedingen (door een gebrek aan bloedplaatjes)

Diagnose

Via een bloedonderzoek kan er gekeken worden of de kat antistoffen heeft aangemaakt tegen de parasiet. De parasiet die Anaplasma veroorzaakt, kan vervolgens gevonden worden via een PCR (Polymerase Chain Reaction) test. Dit is een test die het DNA van de bacterie aan kan tonen.

Behandeling

Net als bij Ehrlichiose wordt Anaplasma vaak behandeld met antibiotica. De antibiotica dient 3 tot 4 weken gegeven te worden. De meeste katten zijn met deze kuur binnen 1 à 2 dagen al klachtenvrij. Is er na een drie dagen nog geen verbetering te zien? Dan kan het zijn dat de kat ook nog een andere ziekte heeft.

Waar komen teken voor?

Teken komen bijna het hele jaar voor. Ze zijn actief zodra de temperatuur 7 graden of hoger is. Je kunt ze bijna overal in de natuur vinden: bossen, duinen, heidegebieden, beschutte weilanden, parken, maar ook in jouw tuin. Eigenlijk overal waar vegetatie voorkomt.

Ze houden zich schuil tussen onder andere dode bladeren, graspollen, varens en op takken. Een teek kan wel een jaar (of langer!) wachten op een gastheer. Het lijkt erop dat ze via lichaamswarmte en geur een slachtoffer kunnen signaleren. Vanuit hun schuilplaats stappen ze vervolgens over op een gastheer. Het is een fabeltje dat een teek zich 'laat vallen' vanuit een hogere positie. Hoe dan wel? Eenmaal op de gastheer gaan ze op zoek naar een plek om zich vol te zuigen. Bij een kat haar de liezen, de oksels, en de kop vaak favoriet. Maar ook op andere plekken bijten teken zich vast.

Op [Tekenradar](#) kun je precies zien waar teken in Nederland voorkomen en waar er teken zijn gevonden die besmet zijn.

Hoe verwijder je een teek?

Wanneer jouw kat een teek heeft, moet deze zo snel mogelijk verwijderd worden. Dit moet echter wel op de juiste manier gebeuren. Alleen door een teek zorgvuldig te verwijderen, zorg je ervoor dat de teek zo min mogelijk kans heeft om ziektes te over te brengen.

Hoe verwijder je een teek?

1. Houd de haren van jouw dier goed uit elkaar zodat je de teek goed kan zien zitten.
2. Gebruik een goede tekentang- of haak en probeer de teek zo dicht mogelijk bij de kop (en niet het lichaam!) beet te pakken.
3. Trek de teek voorzichtig en met toenemende kracht recht uit de huid.
4. Desinfecteer vervolgens het bijtondje met bijvoorbeeld Betadine.

Wat is een goede tekentang?

Een goede tekentang of -haak is een tang waarmee je veel grip hebt en precies te werk kunt gaan. Je moet de teek bij zijn kop kunnen pakken zonder dat je het lichaam beschadigt.

Als je de teek hebt verwijderd, is het belangrijk om het wondje in de gaten te houden. Let op verkleuring van de omgeving rondom de wond, zwellingen en rode ringen. Raadpleeg een dierenarts als het wondje niet snel herstelt of er vreemd uit gaat zien.

Let ook op het gedrag van je kat. Het kan tussen de 5 tot 20 dagen duren voordat symptomen zich manifesteren. Wanneer je kat echter koorts krijgt of lusteloos lijkt, neem dan direct contact op met een dierenarts.

Hoe voorkom je een tekenbeet?

Voorkomen is altijd beter dan genezen! Een tekenbeet helemaal voorkomen gaat helaas niet, maar je kunt de kans op een tekenbeet aanzienlijk verkleinen door tekenwerende middelen te gebruiken. Wij lichten er hier een aantal toe:

Spot-on

De zogenaamde spot-on producten komen in de vorm van een pipetje, waarmee je het middel zelf in de nek van de kat druppelt. De werkzame stoffen worden opgenomen door de huid en verspreiden zich via de huidolie die de kat van nature uitscheidt. Een spot-on is meestal een maand werkzaam. Om jouw kat te blijven beschermen tegen teken dient deze behandeling maandelijks herhaald te worden.

Tekenband

Een tekenband is ideaal wanneer je jouw kat langdurig tegen teken wilt beschermen. Tekenbanden kunnen namelijk je dier tot wel acht maanden beschermen tegen teken. De werkzame stof in de halsband verspreidt zich via de huidolie van de kat. De meeste tekenbanden hebben een breukmechanisme. Dit betekent dat wanneer de kat ergens aan blijft hangen met haar halsband, de halsband automatisch breekt.

Let op: Geen één tekenmiddel is 100% effectief. Controleer daarom regelmatig je kat op teken. Favoriet bij de teek is: de liezen, de oksels en de kop, maar een tekenbeet kan in principe overal zitten! Hoe eerder een teek wordt verwijderd, hoe kleiner de kans dat er ziektes worden overgebracht.

Fabels over teken

Er bestaan een hoop fabels rondom teken. De dierenarts zal een aantal van deze fabels ontkrachten en toelichten.

1. Teken komen alleen in het bos voor

Was het maar waar! Teken kun je overal tegenkomen: bos, heide, duinen, het park en zelfs in je eigen tuin. Eigenlijk overal waar vegetatie te vinden is. Teken verstoppen zich graag in hoog gras en bosjes.

2. Een vastgebeten teek moet je door de dierenarts laten verwijderen

Dit kan, maar het belangrijkste is dat de teek zo snel mogelijk en op een juiste wijze wordt verwijderd. Zo is de kans het kleinst dat de teek ziektes over brengt.

Vertrouw je het niet of heb je twijfels? Neem dan contact op met je dierenarts.

3. Bij het verwijderen van een teek moet je (linksom) de teek eruit draaien

Een teek schroeft zich niet in de huid van jouw dier. Daarom hoeft de teek ook niet gedraaid te worden wanneer je hem eruit haalt. Pak de teek bij de kop (en niet het lijf!) en trek de teek recht met toenemende kracht uit de huid. Wanneer je een teek draait, is de kans dat het lichaam beschadigd raakt groter en hiermee ook de kans dat de teek ziekteverwekkende stoffen uitscheidt.

4. Teken vriezen in de winter dood

Helaas is dit niet waar, teken houden in de winter een soort winterslaap. Zodra de temperatuur boven de 7 graden Celsius komt, worden weer ze actief. Bij een milde winter blijven teken om deze reden ook (langer) actief.

5. Teken kun je verwijderen door er iets op te smeren

Dit is niet waar! Alcohol, zeep, lijm, nagellakremover en olie zouden volgens diverse fabeltjes helpen om de teek los te krijgen. De teek laat echter niet los met deze methodes. Bovendien is het smeren van deze middeltjes niet zonder gevaar. De teek kan namelijk zijn maaginhoud uitbraken in het lichaam van jouw dier. Hierdoor vergroot je de kans op het overbrengen van ziekteverwekkers.

Je kunt alcohol wel gebruiken om, na het verwijderen van de teek, het wondje te desinfecteren.

VOORMIJN **DIER**

Direct aan de slag!

Op voormijndier.nl kun je alles vinden voor een effectieve tekenbestrijding. Zo vind je op VoorMijnDier:

- Tekentangen
- Tekenbanden
- Spot-on tegen teken
- Tools om een teek te testen op de Borrelia bacterie.

Wil je nog meer lezen? Op onze website vind je nog veel meer informatie over de gezond en verzorging van jouw dier. Onze dierenartsen en -assistenten geven jou graag advies!

www.voormijndier.nl